

Yan Lianke

Cele Patru Cărți

Traducere din limba chineză
și note de Irina Ivașcu

POLIROM
2025

— Cred că în fond ești un om cinstit, așa că n-am să te trimit să-ți ispășești păcatele, dar spune-mi în ce fel ar trebui să te pedepsesc?

— În orice fel, spuse Teologul, dând întruna din cap, ca un om care tocmai a fost iertat. Cum socotești, așa să faci!

Copilul extrase volumul mic din interiorul volumului mare și spuse:

— Ridică-te!

Teologul se ridică. Copilul azvârli volumul mic în fața lui.

— Ușurează-te pe carte. Dacă te ușurezi pe ea, am încheiat povestea.

Teologul rămase încremenit locului, alb ca varul la față.

— Dacă vrei, poți să mă omori, dar te rog să nu mă pui să-i fac ceva cărții ăsteia. Este singurul exemplar care mai există în toată țara. După instaurarea Republicii, toate celelalte au fost strânse și arse. Am obținut acest exemplar unic de la biblioteca națională folosindu-mă de averea familiei și de relațiile mele. Dacă este distrus, nu va mai exista niciunul în întreaga țară.

Teologul spuse toate acestea cu buzele tremurându-i ca frunzele în bătaia vântului. Deși noaptea era rece, sudoarea îi scâlda chipul. Copilul îi aruncă o privire, pufni pe nas și spuse:

— Nu te ușurezi pe ea? Atunci întoarce-te în cameră, adună-ți toate florile și predă-mi-le. Trebuie să fi strâns vreo cincizeci, nu? Și încă ceva: dacă nu te ușurezi pe cartea asta, în afară de florile cu care vei fi amendat, mâine va trebui să tragi singur carul încărcat cu oțel și să mă însoțești la cartierul general să-l livrăm.

Drept pedeapsă, Copilul îi oferise Teologului două opțiuni. Prima era să urineze pe carte, cea de-a doua, să înapoieze toate florile roșii pe care le câștigase și să-l însoțească, înhămat ca un măgar la carul încărcat cu bulgări negri de oțel,

în oraș pentru a-și aduce contribuția. Drumul dus-întors era de trei sute de *li* – ca să-l străbați cu caii în galop, fără oprire, ar fi fost nevoie de trei zile, cu atât mai mult dacă trăgeau o căruță încărcată cu două-trei bucăți de fontă cu o greutate de cinci-șase sute de *jin*.

Cu toate acestea, Teologul a optat pentru cea de-a doua variantă.

6. *Copilul Cerului*, pp. 209-214

Copilul luă cu el cinci oameni să-l ajute să care fierul extras din nisip pentru a-și aduce contribuția. Au încărcat cu totul trei căruțe, dintre care pe una trebuia s-o tragă Teologul singur. Celelalte două erau trase fiecare de câte doi oameni. Teologul comisese o fărădelege, deci pe bună dreptate trebuia să tragă singur căruța. Numai când dădeau de vreun povârniș sau de vreo vâlcea, punea mâna și Copilul să-l ajute. În prima zi au pornit la drum, a doua zi, când au ajuns în oraș, au aflat că cea de-a nouăzeci și noua zonă trebuia să livreze fierul la cartierul general, de unde urma să fie livrat în capitala județului, de-acolo în capitala prefecturii, de-acolo în capitala provinciei, și tot așa până ce avea să ajungă în cele din urmă în capitala țării.

Oțelul trebuia dus în capitală ca să fie expus. Așa s-au înfăptuit lucrurile. Totul a fost mai grandios și mai impunător decât și-ar fi putut imagina. Copilul nu numai că realizase o faptă de pionierat, ci dăduse lovitura, făcând o adevărată declarație de război absolut tuturor țărilor reacționare din lume. De-acum înainte, țara poseda tehnologia extragerii oțelului din nisip negru și nu mai avea nevoie să importe din străinătate.

Copilul s-a întors din oraș abia după cinci zile. Între timp, veștile se împrăștiu ca rafalele de vânt. Prima veste a fost că bulgării de oțel din nisip negru fuseseră numiți de

conducere o bombă atomică ce avea să se abată asupra lumii, fapt care i-a uimit pe oamenii din cea de-a nouăzeci și noua zonă. A doua veste a fost că, drept răsplată, în afară de florile roșii mari, Copilul avea să aducă o căruță plină cu cereale și carne. A treia veste a fost că, dacă trimiteau oțelul extras din nisip la Beijing, în cea de-a nouăzeci și noua zonă mulți infractori urmau să fie declarați „oameni noi” și aveau să fie liberi să se întoarcă acasă, asemenea Laborantului. Era doar un zvon, dar la auzul său cu toții au părut să-și piardă mințile – au început să adune nisip, să taie lemne, să topească fier ca apucații, fără să fie nevoie să-i supravegheze nimeni. Era iarnă și cu toții se trezeau înainte să se lumineze, căutau un ochi de apă în care să se spele pe față și la fiecare furnal se înființau câte șase inși ca să păzească focul. Ceilalți scoțeau peste tot pe malul fluviului după nisip negru.

Copilul era în târg, care se afla la vreo sută cincizeci de *li* distanță de malul Fluviului Galben. De fapt, era un sat cu o populație de câteva sute de locuitori și o stradă principală cu magazine. La capătul străzii se afla cartierul general al districtului Noua Educație, într-o incintă împrejurul căreia, pe toate cele patru laturi, se înălțau clădiri din cărămidă roșie. Clădirea pe care atârnav pancarte de lemn de tot felul era cartierul general.

În incinta cartierului general erau stivuite tot felul de bucăți de oțel: dreptunghiulare, pătrate, ovale, verzi-albăstrui, gri, negre cu luciri verzi și gri. Câțiva oameni tocmai cântăreau și consemnau cantitatea de oțelul adusă din diferite zone. Mai erau și niște camioane în care tocmai se încărcă oțel. Zăngănitul metalic se revărsa pe străzile orașului, se revărsa în lumea întreagă.

— Unde transportăm fonta? întrebă cineva.

— La fabrica de oțel, răspunse unul dintre cărauși.

— Pentru ce?

— Mama mă-tiii! Ești tolocmac? Nu știi că fabrica de oțel este locul unde din fontă se fac vergele de armătură și țevi de oțel?

Doar toată lumea știe la ce folosește oțelul. La început, în curte se afla o grămadă de fontă cât un munte, din care zilnic o parte din ea era transportată de două camioane. Grămada se diminuase, pentru că în nicio zonă a districtului Noua Educație nu se mai găsea materie primă. De două săptămâni, camioanele erau nevoite să aștepte de fiecare dată în curte timp de trei zile, și tot nu plecau complet încărcate.

Sursele de fier secaseră. În sat nu se simțea nicăieri miros de fier. La marginea drumului, la capătul satului nu mai rămăseseră decât furnalele goale din argilă arsă. Atunci s-a întâmplat ca Laborantul și Copilul să găsească nisipul negru amestecat cu fier. Astfel a apărut tehnologia extragerii fierului din nisip. Laborantul era specializat în fizică. Mai exact, în fizica metalelor. Pentru tehnologia extragerii fierului din nisip, fusese premiat cu cinci stele roșii, dobândind astfel dreptul de-a se întoarce acasă. Ca să aducă primul transport de fier extras din nisip de pe malul Fluviului Galben, Copilul făcuse două zile pe drum până la cartierul general. Omul conducerii mângâie oțelul extras din nisip, apoi mângâie capul Copilului, care roși. Oficialul îi înmână o diplomă și citi cu voce tare în public cuvintele scrise pe ea: „Diplomă de merit“. Aceste trei cuvinte le citi extrem de lent, apoi grăbi ritmul. „Având în vedere importanta contribuție și eforturile depuse în procesul de construcție a patriei prin dezvoltarea industriei siderurgice, i se acordă Copilului această diplomă, în semn de încurajare.“

Apoi citi denumirea sediului central și data. În aplauzele tuturor, Copilul își luă diploma în primire, iar oficialul îi prinse în piept o floare roșie mare. Copilul a devenit astfel

o nouă celebritate a districtului Noua Educație. În cursul serii, cei din conducere l-au invitat la un dineu, unde s-au servit orez, chifle la aburi, carne cu legume, pui înăbușit și băutură.

— Se pot ospăta și oamenii care au venit cu mine să aducem oțelul? a întreat Copilul.

Așa că au mai pus o masă și le-au dat oamenilor să mănânce orez, chifle la aburi și carne cu legume, fără pui înăbușit și băutură. În timpul dineului, cineva din conducere îl întrebă pe Copil:

— N-ai mai fost niciodată în capitala provinciei?

Copilul clătină din cap. Oficialul rămase câteva clipe pe gânduri, apoi își exprimă intenția:

— Astăzi ai adus trei căruțe cu o încărcătură de o tonă de oțel. Dacă într-un an poți aduce o sută de tone, îți promit nu numai că vom organiza o ceremonie în cinstea ta, ci că vei fi trimis și în capitala provinciei și în Beijing.

Astfel s-a înfăptuit totul. Copilul roși.

— Pentru fiecare tonă am să primesc o diplomă, un sac cu făină albă și două flori roșii mari. Pentru o sută de tone, voi merge în capitala provinciei să particip la o ceremonie specială.

Copilul nu fusese niciodată în capitala provinciei, deși de multă vreme își dorea să meargă. Târgul avea o singură stradă principală. Capitala județului avea trei străzi principale. Capitala prefecturii avea cel puțin treizeci de străzi principale și secundare. Oare câte străzi avea atunci capitala provinciei? Copilul cunoștea sediul central al târgului, al județului și al prefecturii, dar habar n-avea cum e cel din capitala provinciei. Visa să ajungă acolo. Se gândea că, dacă ar reuși să extragă o sută de tone de oțel, ar câștiga o sută de diplome și două sute de flori roșii mari. În plus, ar putea să petreacă Anul Nou în capitala provinciei.

La întoarcerea din târg, Teologul trăgea carul, iar Copilul ședea în el. După ce stătu o vreme cufundat în gânduri, cu ochii țintă la cer, spuse:

— Ajută-mă să socotesc: dacă din o sută cincizeci de *jin* de nisip negru se obțin o sută de *jin* de oțel, pentru o sută de tone de oțel, de cât nisip negru este nevoie? Avem în total douăzeci de furnale mici și mari, care au nevoie în medie de cinci zile pentru a produce un furnal de oțel. De câte zile ar fi nevoie ca să producem o sută de tone?

Teologul opri căruța la marginea câmpului pustiu, începu să scrijelească cu un băț pe pământ și mormăi:

— Pentru o sută de *jin* de oțel este nevoie de o sută cincizeci de *jin* de nisip. Pentru o mie de *jin* este nevoie de o mie cinci sute de *jin*. Pentru o tonă este nevoie de trei mii de *jin* de nisip negru amestecat cu fier. Dacă în fiecare furnal se produc într-o repriză, în medie, trei sute de *jin* de oțel, în douăzeci de furnale se obțin șase mii de *jin* de oțel. Atunci ar trebui să producem în fiecare furnal câte treizeci și cinci de furnale de oțel ca să obținem o sută cinci tone. Dacă avem nevoie de cinci zile și cinci nopți ca să producem un furnal de oțel, pentru o cantitate de treizeci și cinci de furnale de oțel am avea nevoie de o sută șaptezeci și cinci de zile, adică, cu totul, jumătate de an.

După ce Teologul termină de socotit cu voce tare și se ridică în picioare, pe marginea drumului rămase o porțiune de pământ scrijelită cu semne care arăta de parcă acolo ar fi avut loc o bătaie între crabi.

— Dar dacă am avea nevoie de două-trei zile ca să producem într-un furnal cinci sute sau opt sute de *jin* de oțel și dacă am mai construi câteva furnale în plus, n-am putea oare să producem o sută de tone de oțel înainte de sfârșitul anului?